

FINANSUTSKOTTETS betänkande № 17/1957

№ 17/1957.

med anledning av Ålands landskapsstyrelsens framställning till Ålands landsting med förslag till ordinarie inkomst- och utgiftsstat för landskapet Åland under år 1958 (25/57).

Med anledning av landskapsstyrelsens ovannämnda framställning, varöver Landstinget inbegärt finansutskottets utlåtande, får utskottet härmed vördsamt anföra följande:

Allmänt.

Såsom landskapsstyrelsen framhåller i motiveringen, följer budgetförslaget de under de senaste åren tillämpade grundprinciperna. Med hänsyn till att utgiftsposterna till övervägande del måste stå i viss proportion till rikets budget, har utskottet tämligen begränsade möjligheter att föreslå förändringar i förslaget. Utskottet har dock sorgfälligt prövat landskapsstyrelsens förslag och har mångenstädes, om ock icke förändring av beloppen föreslagits, funnit anledning till påpekan- den om anslagens användning och om utredning, som torde företagas före uppgörande av framtida budgetförslag.

Utskottet har under behandlingen av ärendet hört landskapskamreraren Curt Carlsson, vägingeniören Bo Wilenius, landskapsagronomen Ernst Johansson, stadskamreraren Åke Bamberg och ordföranden i direktionen för Ålands yrkesskola vicehäradshövding Martin Isaksson.

Förutom den divergens mellan motivering och förslag, som lantrådet Hugo Johansson påpekade vid ärendets föredragning för remiss har utskottet funnit vissa smärre fel, som torde kunna hänföras till utskrivningsfel. Till dem hör ett fel i tablån på s. 2, där summan för 1 Avd. i 1958 års budgetförslag skall vara 8.800.000 i stället för 8.000.000. Övriga fel komma, i den mån de ingå i själva budgetförslaget, att beröras i detaljmotiveringen.

Utskottet har vid behandlingen av budgetförslaget strävat till att iakttaga den sparsamhet, som det ekonomiska läget i landet kräver. Det har likväl icke kunnat undvikas, att de av utskottet företagna ändringarna medfört en ökning av budgetens slutsumma med 3.479.200 mk. De största tilläggsposterna i utskottets förslag, utgifter för medicinalier och förbandsmaterial vid Ålands centralsjukhus och Ålands central-sanatorium samt mjölktransportbidrag för skärgården, äro likväl av sådan karaktär, att ett överskridande av ifrågavarande anslag hade blivit nödvändigt. Den sistnämnda posten är lagbunden medan de två övriga måste höjas på grund av den i september detta år inträffade devalveringen, som icke hade beaktats vid uppgörandet av ifrågavarande sjukvårdsanstalters budgetförslag.

-2-

Inkomster.

På inkomstsidan har utskottet fäst sig vid att momentet i 2 Avd. I:2 Vederlag för naturaförmåner samt diverse inkomster 5.000.000 förefaller lågt vid jämförelse med inkomsterna på motsvarande moment under år 1956. Enligt införskaffade uppgifter beror minskningen dels på en försiktig budgetering, dels på att centralsjukhuset numera icke förfogar över rum i Föreningen Folkhälsans gård i Mariehamn. Då personalrummen inom sköterskeflygeln numera förslå för sjukhusets behov, ha inkomsterna i form av vederlag för bostad m.m. givetvis nedgått. Vederlagsbeloppen utgå enligt samma normer som för statstjänstemän, som bebo statens lägenheter.

De på utgiftssidan föreslagna ändringarna medföra en ökning av 5 Avd. I:1 Statsanslag för skattefinansiell utjämning med 3.479.200 till 775.729.819 mk varigenom inkomstsidans slutsumma balanserar med utgiftssidans på 879.413.600 mk.

Utgifter.

1 Huvudtiteln. Utskottet har från talmanskonferensen mottagit en sålydande skrivelse:

"Till finansutskottet

från talmanskonferensen.

Talmanskonferensen får härmed äran hemställa, att utskottet ville höja anslaget i landskapets inkomst- och utgiftsstat under år 1958 mk 300.000:- för expensmedel (1 Ht. I kap. allmänna landstingskostnader, mom. 13) med mk 200.000:- till mk 500.000:-, för att nämnda mk 200.000:- skall ställas till talmanskonferensens disposition för bestridande av kostnaderna för målning av förra talmannen, lantrådet Hugo Johanssons porträtt i olja.

Mariehamn den 23 november 1957.

På talmanskonferensens vägnar:

Th. Eriksson

talman.

Axel Kuffshinoff

sekreterare."

På grund härav har utskottet höjt anslaget 1 Ht. I:13 Expensmedel med 200.000 till 500.000 mk och företagit motsvarande ändringar i kapitlets och huvudtitelnslutsummor.

4 Huvudtiteln. Ålands centralsjukhus och Ålands centralsanatorium inlämnade, som ovan nämnde, sina budgetförslag till landskapsstyrelsen före devalveringen i september. Genom devalveringen beräknas de utländska medicinerna stiga med 40 % och de inhemska, på grund av priset på vid

framställningen använda utländska råvaror, med i genomsnitt 20 %. På grund härav kan man räkna med en ökning av utgifterna för medicinalier och förbandsmaterial på c:a 30 %. Ehuru anslagen ifråga såsom förslagsanslag få överskridas, har utskottet justerat beloppen enligt det anförda, då budgeten därigenom ger en riktigare bild av de beräknade utgifterna.

Anslaget i 4 Ht. II:9 Kostnader för själavård synes ha väckt anstöt, kanske övervägande på grund av rubrikens avfattning. Utskottet anser utgiften vara befogad och riktig men har ändrat momentets rubrik.

5 Huvudtiteln. Utskottet har inhämtat, att direktionen för Ålands yrkesskola föreslagit uppflyttning av ekonomen till 18 löneklassen, vilket förslag l.s. likväl icke omfattat. Med hänsyn till den ökade arbetsbörda, som kommer att orsakas ekonomen redan under inkommande år genom inrättande av de tvenne nya avdelningarna, ansåg utskottet skäligt föreslå uppflyttning till 17 lkl. Ändringen medför en merutgift i årsarvodet om 19.200 mk vartill kommer mindre tilläggsbelopp i ålders-tillägg och dyrortstillägg, vilka likväl kunna utgå utan ändring i budgetförslaget.

Rubriken i 5 Ht. IX:7 bör uppenbarligen vara "För bevarande av 4 m/bk Pommern som museifartyg". Rubriken i 5 Ht. XI:3 bör uppenbarligen vara "Understöd åt teatrar, sångkörer och orkestrar".

Utskottet hoppas, att samarbetet mellan Mariehamns stad och Ålands Ungdomsförbund skall kunna regleras på ett tillfredsställande sätt. Enligt vad utskottet inhämtat ligger Mariehamns Ungdomsgilles verksamhet nere för närvarande, varför staden gått i författning om inredande av en ungdomsgård i den gamla folkskolan. Då det är helt naturligt att inrymma ungdomsorganisationernas gemensamma kansli i denna byggnad och kansliet öppenhålles på kvällarna, bör samarbete till samfällad båtnad kunna etableras.

6 Huvudtiteln. För utrotning av berberis kan under 1958 disponeras sammanlagt 2.000.000 mk då från 1957 reserverats 1.000.000 mk. Enligt vad utskottet inhämtat ställer det sig svårt att beräkna de slutliga utgifterna för dessa åtgärder, i synnerhet som utrotning tillsvidare förekommit i ringa omfattning och uteslutande på landskapets fastigheter. Det är icke heller klarlagt, i huru stor omfattning Berberis vulgaris förekommer i landskapet, men man kan befara, att särskilt i Saltviks kommun förekommer rätt mycket av denna art. På grund av det tillsvidare oklara läget kunde utskottet omfatta landskapsstyrelsens förslag. Utskottet emotser, att landskapsstyrelsen vidtager ändamålsenliga åtgärder för utrotning av Berberis vulgaris under 1958.

Anslaget i 6 Ht. I:21 Mjolktransportbidrag i skärgården (f) har med hänsyn till erlagda bidrag under 1956 och 1957 höjts till 10.000.000 mk. Bidragen komma enligt av regeringen gjort förslag att utgå till något mindre belopp än tidigare, men man räknar likväl i riket med större utgift för ändamålet under år 1958. Då mjölkleveranserna från skärgården uppvisa en tydlig ökning och denna utveckling uppenbarligen kommer att fortgå under den närmaste tiden, har utskottet beräknat, att anslaget icke utan det föreslagna tillägget kommer att förslå.

Det under 6 Ht. I:22 upptagna anslaget för sänkning av vattendrag har använts för bidrag i sådana fall, där underbyggare fått vidkännas stora kostnader för avledande av vatten, som tillflödar från överbyggares mark. Motsvarande anslag finnes i rikets budget och har anlitats på samma sätt.

Utskottet har ändrat rubriken för anslaget i 6 Ht. II:4 till "Underhåll och drift vid romkläckningsanstalten" då endast en egentlig anstalt finnes. En viss kritik har riktats mot bestämmelsen, att fångst av gädda för romkläckningsanstaltens behov är tillåten under fridlysningstid. Det har påståtts, att fångst sker i betydligt större utsträckning än vad som erfordras för detta behov i syfte att på detta sätt kunna försälja gädda till konsumtion. Landskapsagronom Ernst Johansson är likväl av den uppfattningen, att detta system är det enda möjliga för att tillfredsställa romkläckningsanstaltens behov av rom. Utskottet har icke funnit skäl att göra någon påminnelse i denna fråga.

Användningen av anslaget i 6 Ht. II:7 Förbättrande av fiskeleder och fiskehamnar sker delvis i samråd med vägavdelningen, som upprensar ur allmän kommunikationssynpunkt viktiga båtleder. Bidrag för dylika företag ha utgivits upp till 60 % av kostnaderna.

Momentet i 6 Ht. II:8 Landskapets andel i skadeersättningar för försäkrade fiskredskap och fiskebåtar har ökat år för år, mest på grund av att större båtar kommit till användning och att numera laxfisket också under hösten sker med nät.

Anslaget i 6 Ht. IV:6 För planering av torrlägningsföretag har närmast avsetts för utredning om möjligheterna att torrlägga Snäckövattnen. Detta torrlägningsprojekt synes ha såpass mycket fog för sig, att landskapsstyrelsen icke vill överge tanken, innan en grundligare utredning kan föreläggas Landstinget. Utskottet anser, att det kan vara skäl att slutföra undersökningarna till ett sådant stadium, då de ekonomiska konsekvenserna kunna överblickas och fördelar och nackdelar av ett eventuellt torrlägningsföretag kunna vägas mot varandra.

7 Huvudtiteln. Vid behandlingen av anslaget i 7 Ht. III:1 har ut-

skottet beslutat framhålla, att halvreguljär trafik i försökssyfte med flyg i skärgårdsområdet kunde anordnas inkommande sommar för att utröna behovet av flygförbindelser också under den årstiden. Då flygplan och pilot skall finnas att tillgå för ambulansflygningar året om, vore det skäl att utnyttja det i företaget bundna kapitalet mera också under sommaren. För subventionering av sådan trafik beräknas ett belopp om 200.000 mk åtgå. Det är härvid skäl att undersöka, i vad mån denna trafik utnyttjas dels av ortsbefolkningen i skärgården och dels av turister. Medel för ändamålet torde kunna utgå utan höjning av anslagets summa.

Vid byggandet av den nya ångbåtsbryggan i Kumlinge har enligt utskottets förmenande icke beaktats, att en skyddad angöringsplats för m/s Brändö borde inrättas. Då särskilda anordningar ännu under vintern måste utföras för menföresångarens säkerhet kunde i samband därmed ovannämnda önskemål beaktas. Vid pålandsvind kommer eljest svårigheter att uppstå på grund av hamnens oskyddade läge.

8 Huvudtiteln. Utskottet önskar påpeka, att utgifter enligt § 61 i landskapslagen om socialhjälp i landskapet Åland kunna utgå ur anslaget i 8 Ht. I:10 Socialhjälpstutgifter, som skola ersättas av landskapet. På grund av att erfarenheter saknas, då lagstiftningsreformen alldeles nyligen trätt i tillämpning, måste den på momentet upptagna summan betraktas som approximativ.

Med anledning av landstingsman Harry Johansson m.fl:s finansmotion har utskottet som ett nytt moment 14 infört ett anslag om 30.000 mk för förebyggande socialhjälp.

9 Huvudtiteln. Sedan Landstinget vid plenum den 25 innevarande november beslutat höja medlemmarnas i Ålandsdelegationen arvoden från 1.500 till 2.200 mk per sammanträde, har utskottet beslutat föreslå en höjning av anslaget i 9 Ht. I:3 till 450.000 mk.

Utskottet har undersökt behovet för det under 9 Ht. I:11 upptagna beloppet om 1.750.000 mk för turismens främjande. Anslaget höjdes senaste år med 500.000 mk för att möjliggöra byggande av en väg till Soltuna på Geta bergen. Ehuru denna väg numera är byggd, har utskottet likväl funnit, att anslaget borde kvarstå med oförändrat belopp. Genom att landskapsmedel hittills endast i jämförelsevis ringa mån investerats i turismen främjande räntabla anläggningar, saknar Ålands Turistförening möjlighet att genom egna intäkter finansiera hela sin rörelse.

10 Huvudtiteln. Vid behandlingen av nyanskaffningarna till Ålands yrkesskola har utskottet funnit, att landskapsstyrelsen strukit ett belopp om c:a 100.000 mk för anskaffning av en bandspelare. Utskottet an-

ser en sådan apparat betydelsefull för undervisningen vid affärsbiträdes kursen. Däremot kunde skrivmaskiner av en något billigare typ än den avsedda komma till användning, i synnerhet om man beaktar, att yrkesskolan beviljas en avsevärd rabatt på detta inköp. På grund härav har utskottet föreslagit en höjning om 50.000 mk på anslaget i 10 Ht. III:2.

Anslaget i 10 Ht. III:3 har rättats enligt vid remissdebatten gjort meddelande såsom ovan nämndes. Utskottet har jämväl tagit frågan om anskaffande av ytterligare en svarv under omprövning, men fann, att någon väsentlig olägenhet icke åsamkas undervisningen vid yrkesskolan, om anskaffningen av svarven uppskjutes ett år, varför utskottet omfattade landskapsstyrelsens förslag på denna punkt.

Vid behandlingen av anslaget i 10 Ht. V:2 förhörde sig utskottet om det ras, som inträffat vid anläggandet av den nya ångbåtsbryggan i Kumlinge. Det framgick därvid, att raset inträffat på grund av felberäkning av belastningen, men att de ekonomiska följderna av missödet icke voro väsentliga.

I motiveringen till anslaget i 10 Ht. V:3 har såsom planerad nyanskaffning nämnts en gruskross. Då landskapsstyrelsen redan senaste år föreslog anslag för anskaffande av en sådan, har utskottet förhört sig hos vägingeniören härom och erfarit, att gruskrossen icke kunnat anskaffas detta år, varför medlen i stället använts till inköp av en ny grävmaskin att ersätta vägavdelningens äldsta grävmaskin, som därefter såldes. Den nya gruskrossen torde kunna levereras inkommande år. En lastbil, inköpt 1946, skulle dessutom ersättas under år 1958.

11 Huvudtiteln. I samband med behandlingen av anslaget i 11 Ht. I:10 vill utskottet påpeka, att frågan om ett impregneringsverk i landskapet behandlats i Landstinget redan år 1952. Det dåvarande finansutskottet framhöll i samband därmed, att ett impregneringsverk för ledningsstolpar, stängselstolpar, brobyggnadsvirke m.m. vore högst nödvändigt för landskapet. Utskottet omfattar fortfarande de i ifrågavarande betänkande (7/52) framförda synpunkterna. Det nu planerade impregneringsverket skulle anläggas av direktören Carl Rundberg, Mariehamn, och beräknas kosta 20.000.000 mk varav 16.500.000 mk skulle hänföra sig till den tekniska utrustningen. Med 150 dagars verksamhet i året skulle kapaciteten stiga till 6.000 m³ fast mått i året, varav ungefär hälften skulle åtgå för konsumtion inom landskapet och andra hälften på export. Maximilängden skulle vara 16 meter. Enligt utlåtande från rådgivningsbyrån för hantverk och småindustri i Åbo skulle emellertid en anläggning av denna storleksordning icke bli räntabel i landskapet utan priset för impregnerat virke skulle stiga så högt, att det vore förmånligare att inköpa sådant

virke från fastlandet. Däremot förordas en mindre anläggning till en kostnad om 7-8 Mmk. Då utskottet anser detta vara en angelägenhet av synnerlig vikt, har utskottet icke velat föreslå ändring av anslaget, men förutsätter, att anslaget tages i anspråk endast i den mån landskapsstyrelsen har en hållbar kalkyl för en anläggning, som ställer sig räntabel.

Beträffande anslaget i 11 Ht. III:5 har utskottet omfattat landskapsstyrelsens förslag. Åtgärder för åldringsvårdens ordnande på ett godtagbart sätt ha länge efterlysts och landskapet bör i mån av möjlighet driva på frågans lösning. Sedan numera såväl i riket som i landskapet ställts i utsikt lån för ifrågavarande ändamål, bör denna möjlighet tillvaratagas. Med det föreslagna anslaget torde tillräckliga lånemedel för en första etapp av ett nytt åldringshem kunna beviljas. Att landskapet kanske här kommer något före riket vid anvisande av medel för ändamålet torde kunna försvaras med tanke på, att sannolikt ytterst få trakter i hela landet ha det sämre ställt vad åldringsvården beträffar samtidigt som de åländska kommunerna ha finansiella svårigheter efter de stora utgifterna för centralsjukhusets och centralsanatoriets uppförande.

Med stöd av det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå,

att Landstinget måtte antaga landskapsstyrelsens förslag till ordinarie inkomst- och utgiftsstat för landskapet Åland under år 1958 med nedanstående ändringar och tillägg samt berättiga landskapsstyrelsen att upptaga för budgetens förverkligande erforderliga lån.

Landskapsstyrel-	Utskottets
sens förslag	förslag.

I N K O M S T E R.

5 Avdelningen.

=====

I. Finansieringsinkomster.

Avräknings- och ränteinkomster.

1. Statsanslag för skattefinansiell utjäm-

ning	772.250.619	<u>775.729.819</u>
------------	-------------	--------------------

Summa I kap.	772.504.619	<u>775.983.819</u>
--------------	-------------	--------------------

Summa 5 Avdelningen	772.504.619	<u>775.983.819</u>
---------------------	-------------	--------------------

Summa inkomster mk	875.934.400	<u>879.413.600</u>
=====		

-8-

U T G I F T E R.1 Huvudtiteln. Landstinget.
=====I. Allmänna ländstingskostnader.

13. Expensmedel	300.000	<u>500.000</u>
-----------------------	---------	----------------

Summa I kap. 10.823.100 11.023.100Summa 1 Huvudtiteln 10.823.100 11.023.1004 Huvudtiteln. Hälso- och sjukvården.
=====II. Ålands centralsjukhus.

3. Medicinalier och förbandsmaterial (f)	4.500.000	<u>5.850.000</u>
--	-----------	------------------

9. <u>För själavården</u>	72.000	72.000
---------------------------	--------	--------

Summa II kap. 98.185.550 99.535.550III. Ålands centralsanatorium.

2. Medicinalier och förbandsmateril	500.000	<u>780.000</u>
---	---------	----------------

Summa III kap. 27.702.000 27.982.000Summa 4 Huvudtiteln 159.076.000 160.706.0005 Huvudtiteln. Undervisnings- och bildningsväsendet.
=====IV. Ålands yrkesskola.

1. Avlöningar:

1 ekonom, årsarvode

(17 lkl) 411.300 430.5008.181.900 8.201.100Summa IV kap. 17.631.900 17.651.100IX. Fornminnesvården.

7. För bevarande av 4 m/bk Pommern som musei-

fartyg 250.000 250.000

-9-

XI. Särskilda anslag.

3. Understöd åt teatrar, sångkörer och
orkestrar 500.000 500.000

Summa 5 Huvudtiteln 223.104.955 223.124.155

6 Huvudtiteln. Näringarnas främjande.
=====

I. Jordbruket och dess binäringar samt kolonisations-
verksamheten.

21. Mjolktransportbidrag i skargården (f) 7.000.000 10.000.000

Summa I kap. ^{39.161.800}
742.161.800

II. Fisket.

4. Underhåll och drift vid romkläcknings-
anstalten 300.000 300.000

Summa 6 Huvudtiteln 53.277.300 56.277.300

8 Huvudtiteln. Socialvården.
=====

I. Särskilda anslag för sociala ändamål.

14. För förebyggande socialhjälp 30.000

15. Till landskapsstyrelsens disposition
för sociala ändamål 100.000 100.000

Summa I kap. 17.990.000 18.020.000

Summa 8 Huvudtiteln 17.990.000 18.020.000

9 Huvudtiteln. Diverse anslag.
=====

I. Särskilda anslag.

3. Utgifter för Ålandsdelegationen (f) 300.000 450.000

Summa I kap. 46.196.000 46.346.000

Summa 9 Huvudtiteln 46.196.000 46.346.000

10 Huvudtiteln. Investeringsutgifter.
=====

III. Undervisnings- och bildningsväsendet.

2. Ålands yrkesskola för anskaffning av inventarier (r)	2.350.000	<u>2.400.000</u>
3. Ålands yrkesskola för anskaffning av maskiner (r)	2.225.000	<u>625.000</u>

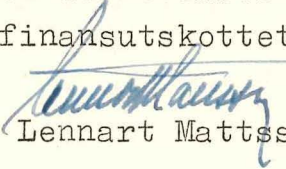
Summa III kap. 5.965.000 4.415.000

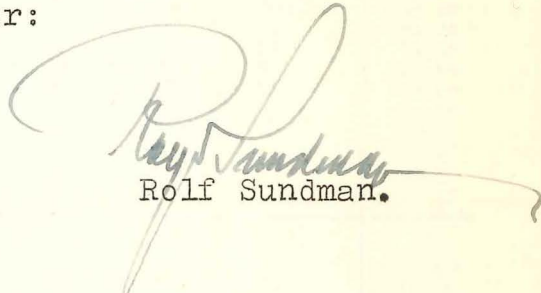
Summa 10 Huvudtiteln 63.671.000 62.121.000

Summa utgifter mk 875.934.400 879.413.600

Mariehamn, den 26 november 1957.

På finansutskottets vägnar:

Lennart Mattsson.

Rolf Sundman.

Närvarande i utskottet: ordföranden Lennart Mattsson, viceordföranden Elis Andersson samt ledamöterna Nils Clemes, Evald Häggblom (delvis), Gunnar Häggblom och suppleanten Harry Johansson (delvis).

	Hittills budgeterat för 1957	Landskapsstyrelsens förslag för 1958	Finansutskottets förslag för 1958	Ökning + Minskning -
<u>Inkomster:</u>				
1 lvd.	8.800.000	8.800.000	8.800.000	
2 "	60.860.000	64.635.000	64.635.000	
3 "	16.491.671	21.994.781	21.994.781	
4 "	2.000.000	8.000.000	8.000.000	
5 "	745.072.399	772.504.619	775.983.819	+ 3.479.200
Summa	833.224.070	875.934.400	879.413.600	
<u>Utgifter:</u>				
1 Ht. Landstinget	10.104.620	10.823.100	11.023.100	+ 200.000
2 Ht. Landskapsstyrelsen	23.579.040	24.794.100	24.794.100	
3 Ht. Polisvården	19.329.295	21.116.645	21.116.645	
4 Ht. Hälso- och sjukvården	152.808.420	159.076.000	160.706.000	+ 1.630.000
5 Ht. Undervisningsväsendet	216.327.895	223.104.955	223.124.155	+ 19.200
6 Ht. Näringarnas främjande	52.530.880	53.277.300	56.277.300	+ 3.000.000
7 Ht. Kommunikationsväsendet	70.000.920	86.482.300	86.482.300	
8 Ht. Socialvården	16.440.000	17.990.000	18.020.000	+ 30.000
9 Ht. Diverse anslag	38.316.000	46.196.000	46.346.000	+ 150.000
10 Ht. Investeringar	79.184.000	63.671.000	62.121.000	- 1.550.000
11 Ht. Understödslån	154.100.000	168.900.000	168.900.000	
12 Ht. Finansieringsutgifter	503.000	503.000	503.000	
Summa	833.224.070	875.934.400	879.413.600	+ 3.479.200